

Dünya maden haberleri

Türkiye:

Ereğli Şirketinin satın alınması:

Ereğli Kömür şirketinin devletçe satın alınması için Ekonomi Bakanlığında 22 Haziranda ikinci umumî toplantı yapılmıştır. Devam edecek görüşmelere esas olmak üzere iki tarafça seçilecek ikişer mühendisin şimdi mevcut tesisatı bugünkü kıymetlerine göre yerinde ve müşterek bir komisyon halinde tesbit etmeleri kararlaştırılmıştır. Bu çalışmalara takriben 15 Temmuzda başlanacaktır. Salahiyetli makamlardan öğrenildiğine göre bu şirketin anlaşma neticesinde devlete geçmesinden sonra da kadrosunda çalışanlar işlerinde alıkonulacaklardır. İki tarafın uyuşması takdirinde satmalına işi kat'î olarak önümüzdeki ilkteşrin ayında bitirilecektir.

Karabük demir ve çelik fabrikası:

Birinci beş senelik endüstri programımıza dahil olup Sümer Bank tarafından bu sene Karabükte kurulmasına başlanacak olan demir - çelik fabrikaları ile mütemmimi bazı sanayi kuruluşlarına talip olmuş olan H. A. Brassert and Co. Ltd. London şirketi ile İngiltere Credit Export Guarantee Department dairesi mümessilleri ve Sümer Bank arasında cereyan etmekte olan müzakereler iki taraf arasında mutabakatla neticelenmiş ve bu husustaki malî anlaşma 23 Haziran Salı günü imzalanmıştır.

Ânkaramda bir sınaî sergi:

Türkiyede odun ve odun kömürü yerine maden kömürü ve linyit sarfiyatını artırma

davasına hizmet maksadile Ânkaramda, maden kömürü ve linyit yakan alet ve vasıtaları teşhir eden, bir sergi açılmasına karar vermiştir.

Sergi, 16 ikinci kânunda açılacak ve bir ay devam edecektir. Teşhire getirilecek eşyanın ithal ve naklinde büyük kolaylıklar gösterilmesi temin edilmiştir.

M. T. A. Enstitüsü 2804 numaralı Kanununun Hinci maddesi değiştirildi:

Madde 1 — Maden linyit Tetkik ve Arama Enstitüsü hakkındaki 2804 numaralı kanunun 11 inci maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir.

11 inci madde— Maden Tetkik ve Arama Enstitüsünün varidatı;

A — İktisat Vekâleti bütçesine konulup enstitüye tediye edilecek olan tahsisattan,

B — Beşinci maddeye tevfiikan ücret mukabilinde yapacağı işlerden alacağı ücretlerden ve kendi hesabına arama ameliyatı yaptığı sahaları işletmeğe vazedecek müesseselerden bu arama ameliyatı masraflarına karşılık olarak alacağı meblağlardan,

C — Kendisine nakit veya ayniyat suretile yardımda bulunulduğu ve bu yardımın kabulüne İktisat Vekillîğince muvafakat bulunduğu takdirde bunun tutarından veya kıymetinden,

D — Mevcutlarının getirebileceği faiz veya iratlardan,

E — Maden ve taş ocakları işletenlerin istihdam eyledikleri ecnebi mühendis ve mütehassıslar mukabilinde Türk genci yetiştirmek üzere Hazineye yatıracakları ve Hazinece aynen enstitüye tesviye edilecek olan ücretlerden,

F — Arama yaptığı sahalardan nakil ve imrar eylediği maden cevherlerinin satış bedelinden ibarettir. Bu varidattan hesap yılı sonuna kadar sarfedilmeyenler enstitünün ertesi sene varidat hesabına nakledilir. E fıkrasında yazılı ücretler münhasıran Türk mühendis ve mütehasıslar yetiştirmek hususlarına tahsis edilir ve bu kısım varidatın ve ona tekabül eden masrafların hesabı ayrıca tutulur.

Madde 2 — Bu kanun nesri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanun hükmünü icraya tıra Vekilleri Heyeti memurdur.

Arsiulusal:

Jeoloji kongresi:

Son toplantısını 1933 te Amerikada yapan uluslararası jeoloji kongresi, 1937 senesi toplantı yeri olarak Moskovayı seçmişti. Bu kararın tatbikine geçilmek için şimdiden hazırlıklara başlanmıştır.

1937 yılının temmuz ve ağustos aylarında çalışacak olan bu kongre, diğer jeoloji kongrelerine nisbeten daha beynelmilel bir mahiyeti haiz olacaktır. Buna dünyanın tanınmış jeologlarından iştirak edenler daha fazladır, mevzular daha şümüllü ve önemlidir, jeoloji ilminde yapacağı tesir daha etraflı olacaktır. Geçen aya kadar kongreye iştirak etmek istediğini müracaatlarla belirten jeologların sayısı, 318 i bulmuştur; kongrede okunacak raporlardan sade 130 tanesi hariçten gelecek jeologlar tarafından hazırlanmıştır. Kongreye sunulacak raporlar 9 esas mevzu üzerindedir; dünya petrol mevcudunun tesbiti ve petrol sanayiinin inkişafı ilk safda gelen meselelerdendir; kömür tabakalarının jeolojisi de üzerinde durulacak noktalardan biridir.

Kongre, Sovyet Rusyadaki jeolojik araştırmaların yer altı zenginliklerini tesbit için bulunan yeniliklerin ve kolaylıkların teşhirine de vesile olacaktır.

Uluslararası çelik itilafı:

Arsiulusal çelik itilafına dahil muhtelif satış müesseselerinin mümessilleri Pariste top-

lanmışlar ve eski programı devam ettirmek suretile bu senenin ikinci üç aylık tonaj programını 525.000 ton olarak kabul etmişlerdir.

Macaristan ve Çekoslovakya'nın A. Ç. İ. na iltihakları konuşulmuş ve itilafın hazırladığı esaslardan ve kolaylıklardan hiç karşılıksız faydalanan bu hükümetlerden müesseseye iltihak etmeleri ve muzaheret göstermeleri istenmiştir.

Dünya petrol kongresi:

İkinci «dünya petrol kongresi» arsiulusal sergi münasebetile haziran 1937 de Parisde toplanacaktır.

Kongrenin tertibi «Fransız petrol teknisyenleri cemiyeti» ne tevdi edilmiştir.

Bu kongrede petrol ve müşteraklarla ilgili teknik, ekonomik ve idarî bütün meseleler gözden geçirilecektir.

Ruznamedeki meseleler başlıca beş kısımdır:

- 1 — Jeoloji ve foraj
- 2 — Fizik - şimi ve tasfiye
- 3 — Malzeme ve inşaat
- 4 — Mayi mahrukut kullanma tekniği
- 5 — İktisat ve istatistik

Afrika:

Merkezî Afrikada bakır mevcudu ve istihsali:

Orta Afrikada yeni tanınmış olan bakır yatakları cenubî Katanga (Belçika Kongosu) ve şimalî Rodesyada toplanmıştır. Bu maden yatakları 400 km. uzunluğunda ve vasatı 100 kilometre genişliğinde muazzam bir sahada bulunmaktadır. Bu mesahanın beşte dört kısmı Belçika müstemlekesindedir. Rezervelerin Rodesyada 410 milyon ton ve Katangada 100 milyon ton olduğu tahmin edilmektedir. Cevherdeki maden nisbeti Rodesya için 100 de 4 ve Katanga için de 100 de 6,4 olduğuna göre, her iki mıntakada bulunan safî maden miktarı $16,5 + 6,5 = 23$ milyon tondur. Bugün Rodesyanın bütün yatakları keşfedilmiş olduğu zannedilmektedir, ve burada vaziyet 1930 danberi durgundur. Halbuki Katanganın vaziyeti böyle

değildir: birçok geniş yerlerin maden muhtevası bugün için meçhul bulunmaktadır; buna sebep işletme hususunda Rodesya ile Katanga arasındaki büyük fark olmuştur. Kongoda birçok yataklar sathî bir işletmeye müsait bulunurken, Rodesyadaki araştırmaların derinde yapılmasına mecbur kalınmıştır. Bu yüzden araştırmaların yapıldığı yerlerde rezerv miktarlarının da tayini kabil olmuştur, halbuki diğer müstemlekelerde şimdiye kadar böyle bir şey yapılamamıştır; bunun için Kongoda daha yeni keşifler olacağı ümit olunabilir. Bu noktai nazara Rodesyadaki mütehassıs jeologlar da iştirak etmektedir.

Bundan başka, Katanga yatağının İngiliz maden sahasından 4 defa geniş olduğunu unutmamak lâzımdır.

Dünya bakır istihsali 1.200.000 ton kadardır. Bu miktara en başta olarak 250.000 tonla Şili iştirak etmekte ve ondan sonra sıra ile 160.000 tonla Kanada, 150.000 tonla Rodezya, 100.000 tonla Birleşik Amerika ve nihayet 95.000 tonla Katanga gelmektedir. Rodesya ve Katanganın istihsalleri birleştirilirse Merkezî Afrika dünyanın en büyük müstahsiline pek yakın bir rakam elde eder. Hülâsa Cenubî Afrikanın yakın bir atide bakır istihsalinde başa geçeceği muhakkaktır.

Altın istihsali:

Bu yılın ilk dört ayında, cenubî Afrikadaki altın istihsali cetvelde görülmektedir:

Aylar	Altın	
	Arz üzerine	Kilo üzerine
İkinci Kânun	924 081	28 739
Şubat	894 624	26 823
Mart	933 776	29 041
Nisan	912 639	28 370

Almanya:

Almanyanın petrol siyasetinde askerî düşüncelerin tesiri:

Almanya, petrol ve müştaklarının yerini tutabilecek müstahzarata başka devletlerden

daha çok ehemmiyet vermekte ve bu husustaki tecrübeleri ve hazırlıkları çok ileri götürmektedir. Almanyanın bu gayreti ithalât masrafını mümkün olduğu kadar azaltmak endişesiyle olduğu kadar petrol ithalinden kurtulmağı millî ve askerî bir zaruret saydığından ileri geliyor. Herhangi bir Avrupa kargaşalığında Almanya madenî yağ ithallerinin büsbütün değilse bile yarı yarıya duracağına şüphe edilmez; askerî mütehassıslarının yeni bir harpte galibiyetin en esaslı şartı vasıta ve malzeme olduğu iddiasını haklı gören Almanya, petrol meselesini halletmek için kat'î harekete geçmiştir.

Almanyanın petrol istihsali, ihtiyacın çok dunundadır. Hükümet araştırmaları teşvik etmekte, sondaj yapanlara büyük yardımlar göstermektedir; geçen yıl içinde yapılan sondajların derinliği 175.000 metreyi bulduğu yazılmaktadır. Yeniden altı yerde petrol emarelerine rasgelinmiştir. En çok ümitli olan Thüringia kuyusu önemini gittikçe kaybetmektedir. Buna rağmen en az petrol emaresi tesbit edilen yerlerde bile esaslı araştırmalar yapmaktan çekinilmemektedir.

Alrmanyada 1935in motor mahrukata istihlâki 1.800.000 ton kadardır, halbuki yerli ham maddeden istihsal edilen motor yağı ancak 95.000 tonu bulmuştur; Alman kuyularından çıkarılan ham petrol 429.673 tonu geçmemiştir, istihsalinde göze çarpacak bir artış olan biricik kuyu Hanovre'dadır; yıllık istihsal yekûnunu ancak 20.000 tona çıkarabilmiştir.

Almanya, kömür ve liynitten idojenasyon usulile terkibi petrol istihsaline çok ehemmiyet vermektedir. Gerek bu usulle, gerek Rur havzasında çok tatbik edilen Fişer usulile ve gerekse motor yağlarına benzol ve alkol karıştırıp asıl yağın sarfiyatını azaltmak suretile ihtiyacın ancak 800.000 tonunu % 40 nı kendi membalarından temin edebilmektedir.

Bu şartlar ortasında, Almanyanın petrol siyaseti nasıl gelişecektir: İktisadî mahzurlarına aldırmadan madenî yağ istihsalini, motor mahrukata ihtiyacını toptan karşılayacak kadar, artırmak mı, yoksa menfi vaziyetler ve harp ihtimalleri için bu kadar denemeyi ve ilerlemeyi yeter görüp ihtiyacının yarısını için olsun

petrol müstahsili yabancı memleketlere müracaat etmek mi?

Yalnız iktisadî düşünceler hâkim olsa idi, petrol ithalleri kesilince hükümetin gümrük gelirinde de büyük düşüklük olacağı göz önünde tutularak ikinci ihtimalin tahakkuk edeceğine hemen hükmedilebilirdi"; diğer taraftan memleketi makineleştirmeye çok ehemmiyet verildiği ve bu davanın tahakkuku için de motor mahrukatının ucuzlaması şart olduğu düşüncesi bu kanaati kuvvetlendirebilirdi. Fakat Almanyada süel düşünce, ön safda olduğundan masraf ne olursa olsun kömürden terkihi petiol istihsaline önem verileceği anlaşılmaktadır.

Daha barış günlerinde Almanyayı bu kadar düşündüren petrol ihtiyacı, harp zamanında şüphesiz daha esaslı ve girift yollara girecektir. O zaman, binlerce tank, ve tayyare ve nakil vasıtası için lâzım olacak petiol hesabına katılınca şimdiki sarfiyatın iki üç misli petrole ihtiyaç baş gösterecektir. Almanya, 15 - 20 sene daha sürecek devamlı bir sulha emin olsa, şimdiki ihtiyaçları için yabancı kumpanyalara müracaatta belki büyük mahzur görmeyecektir. Eğer petrol ithalâtını gittikçe azaltmak gayretini güdüyorsa ve güdecekse bunun sebebini harp ihtimalini göz önünde tutmasında ve askeri liderlerin isteğinde aramak doğru olur.

Avustralya:

Garbi Avustralyada altın madenleri:

"American Smelting and Refining Co., adındaki Amerikan maden şirketi garbî Avustralyanın Big Bell madeni işletme usullerinde büyük değişiklikler yapmaktadır. Hükümet de Big Bell madenini 22 mil uzakta bulunan Cue şehrine demiryolile raptedecektir.

Bugüne kadar Avustralyada altın tamamile eski usullerle elde ediliyor ve zayıf cevherlerden altın istihsal etmek gittikçe güçleşiyordu. Avustralyada ilk defa olarak en modern usulleri tatbik edecek olan Amerikan kumpanyası 2.000.000 İngiliz liralık sermaye sarfını göze almıştır.

Bu kumpanya işe başladığı gün Avustralyaya ilk defa olarak Amerikan sermayesi girmiş olacaktır.

• Bulgaristan:

Maden durumu:

Maden işletme hareketlerini bir kat daha hızlandırmak için yeni tedbirler alınmakta ve birkaç aya kadar bakır, kurşun, ve çinko cevherlerinin piyasaya arz edilecekleri umulmaktadır. Buhran devresinde durumları epey sarsılmış olan kömür ve linyit işletmeleri yeniden faaliyete geçmişler ve 1936 yılı iş devresi için iyi neticeler alabilmek yoluna girmişlerdir. İskerdeki antrasit zuhuratında çalışmaya başlanmıştır.

Birleşik Amerika Devletleri:

Petrol işletmesi ve stoku:

Amerika Birleşik Devletlerinin günlük istihsal vasatısı nisanın son haftası içinde 2.941.652 baril tutmuş ve bir hafta evvelkine nisbeten 4.316 baril miktarında azalmıştır.

Mayısı son haftasında tasfiyehanelere giren petrol miktarı 2.875.000 baril tutmaktadır. (Bir hafta evvel 2.795.000 barudi).

Stokların vaziyeti:

Esans stoklarının artırıışına ve istihsalin haddi geçecek kadar fazlaşmasına rağmen Amerikan piyasalarının istatistik vaziyetleri umumiyetle iyidir. «Bureau des Mines» tarafından yapılan istatistikler yalnız şubat nihayetine kadar olan vaziyeti göstermekte ve bu tarihte A. B. D. deki mevcut stok miktarının (ham petrol veya tasfiye edilmiş petrol) 532.918.000 baril olduğunu bildirmektedir. Bu miktar 1935 in şubat nihayetindeki stoklarından 25.393.000 baril azdır. Bu tarihten 1936 şubat nihayetine kadar bir sene içinde esans stokları 5.233.000 baril artmış ve 63.720.000 barilden 68.953.000 barile yüksel-

mistir. Fakat bu fazlalık bir taraftan ham petrol stoklarının 26.497.000 baril miktarlarında azalıp 310.800.000 barile inmesile diğer taraftan da ağır yağların (motor yağları ve mazot) 4.200.000 baril azalarak 96.885.000 barili bulmasile telâfi edilmiştir. Senenin ilk iki ayı içindeki motor yağı ve mazot satışları 1935 ilk iki ayına nisbeten % 18,9 miktarında artmıştır; bu maddeler üzerindeki talepler mart ve nisanda da devam etmiş ve böylece stoklar daha azalmıştı.

Bu vaziyetlere bakarak tasfiyehanelerden geçirilen ham petrol miktarının artışını büyük bir mikyasta ağır yağlar istihlâkinin artışına hamledebiliriz. 1935 soneşrininden 1936 şubat sonuna kadar geçen zaman içinde stoklarda 13.067.000 barillik bir azalma olmuştur. Fakat bu azalma A. B. D. nin yalnız Roşözlerin şarkında kalan devletlerine inhisar etmiştir, çünkü, bu zaman içinde mesaha Kalifornia'da 4.620.000 barillik bir fazlalasma kaydedilmektedir. 29 şubat 1936 da Büyük Okyanus Devletlerindeki ağır yağlar stoku 71.133.000 barile yükselmiştir. Halbuki A. B. D. nin geri kalan kısmındaki stok miktarı 25.752.000 barili bulmaktadır. Bu devletlerdeki sanayi mevcut stoklarla ihtiyaçlarını temin edemediği için tasfiyehanelerde daha büyük miktarda ham yağlar kullanmağa mecbur olacaktır. Bu vaziyet A. B. D. de bugünkü tehlikeli istihsal artışını belki kurtarabilecektir.

Çekoslovakya:

Kömürden mayi mahrukata istihsalı:

Kömürden terkibî petrol yapacak bir fabrika tesisi için bu sene bütçesine 100 milyon kronluk bir tahsisat konmuştur. Fabrika, ilk zamanlarda memleketin benzin ihtiyacının % 12 sini karşılayabilecek bir itihsale elverişli olacaktır.

Umumi maden durumu:

Çekoslovakya maden idaresince 1935 yılı için hazırlanmış bir rapordan bazı rakamlar alıyoruz:

1935 senesinde eskiden işletilip bırakılan birkaç demir ocağı yine çalışmağa başlamıştır. 1935 te demir cevheri istihsalı 3,63 milyon sentnere çıkmıştır ve geçen sene istihsalından % 37 bir fazlalık göstermektedir. Mangane cevheri senelik istihsalı 0,49 milyon sentnere çıkmış ve 1934 yılına göre 11,5 %: 80.000 sentner fazlalaşmıştır.

Antimon istihsalı de 1934 dekinin üçte ikisi kadar artmış ve 240.000 sentnere çıkmıştır. Bilhassa cıva cevheri istihsalı 1934 e nisbeten iki misli artmış ve 86.700 sentnere yükselmiştir.

Kömür istihsalı ise 6,42 milyon sentnerdir. Petrol istihsalı azalmış, 120.000 sentnere inmiştir.

Tuz istihsalı 1,59 milyon sentner olmuştur. Asbest % 20 artarak 25.000 sentnere çıkmıştır. Bu miktarın % 80i içerde sarfedilmiştir. Yukardaki cevherlerden başka 1935 yılı içinde 305.000 sentner demir, 3700 sentner elektrolitik bakır, 160 sentner nikel, 691 sentner cıva, 15.000 sentner antimuan, 174 kg. altın ve 105 kg. gümüş istihsal edilmiştir. Bu miktara Banská Stiavnica ocağının istihsalleri de zammelirse Slovakya da 1935 senesinde 579 kg. altın ve 14,079 kilo saf gümüş çıkarılmıştır.

Maden idaresi, Finans ve İş Bakanlığına müracaat ederek jeolojik araştırmalar tahsisatının artırılmasını istemiş ve tahsisatı % 10 artırılmıştır.

Demirin Macaristana ve asbestin Almanya ya ihracı için gereken tedbirler alınmıştır. 1935 senesinde Macaristana 22 milyon çek kurunu değerinde demir ve Almanya 100.000 reihsmark'lık asbest sevkolunmuştur.

Slovakyanın maden işlerindeki inkişaf ocaklarda çalışan amele miktarının % 9,2 artmasına sebep olmuştur.

Kömür naklinde ucuzluk :

Hükümet İtalyaya yapılan madenkömürü, kok ve büket ihracatını teşvik maksadile Triyeste, Fiyume ve Pola limanlarına yapılacak nakliyatta kolaylıklar gösterilmesini kararlaştırmış ve 15 nisandanberi nakil tarifelerinde ehemmiyetli tenzilât yapmıştır.

Çin:

Volfram yatağının keşfi:

İngiliz mütehasısları Konkong sahasında zengin volfram yatakları bulmuşlardır. Hükümet bu yatakların işletme imtiyazını 500.000 £. sermaye ile çalışan Marsma Inveslment şirketine tevdi etmiştir.

Filistin:

Tuz istihsalı:

Atlit ve Cebel Usdum'da istihsal yekûnu resmî istatistiklere göre son senelerde muntazaman tuz istihsalı artmıştır. Senelere nazaran istihsal adetleri şunlardır: 1931 = 7.594; 1932 = 8 046; 1933 = 8.404 t. ; 1934 = 9.839 tondur.

Fransa:

Son üç ayda petrol vaziyeti :

Fransanın 1936 senesi ilk üç ayında petrol ve müştekatı istihlâk miktarı, 1.323.945 tondur; En çok sarfedilen, benzin ve mazottur. Buna mukabil 3 ayda istihlâk edilen makine yağı yalnız 60.000 tonu bulmaktadır.

Bu ihtiyacı kapatmak için 3 ayda 1.693.866 ton mayi mahrukata ithal edilmiştir. Bu miktarın 1.376.825 tonu ham petrol ve 116.615 tonu da benzindir. 1936 senesi üç ayındaki ithalât geçen 1935 senesine nisbeten 200.000 ton fazladır. Bu artış ekseriyetle mazota aittir.

Fransaya petrol ihraç eden memleketler arasında birinci mevkiye Irak (üç ayda 738.866 ton) sonra Birleşik Amerika Devletleri (30.309 ton) ve Peru (136.567 t.) gelmektedir. 1936 senesi üç ayında ithal edilen petrolün tutarı 324 milyon franktır.

Fransanın dahilî petrol membalarından Pehelbronn havzasında sondaj ve kuyu vasıtasile 1934 senesinde 78.078 ton ve 1935 senesinde de 75.416 ton ham petrol istihsal

edilmiştir. Bu petrol Pihelsbronda tasfiye edilmektedir. 1935 senesinde 16.899 ton benzin, 16.578 ton gaz yağı, 15.080 motor yağı, 33.640 ton mazot, 12.952 ton asfalt, 4.789 ton makine yağı ve 2.183 ton parafin istihsal edilmiştir.

Langvedok (Garbian) daki petrol kaynaklarını işletmek için tedbirler alınmaktadır. Liynit ve bitümlü şistlerden petrol ve benzin istihsalı için büyük fabrikalar tesis edilmiştir. Bu maddelerden çıkan mayi mahrukata vergi ve resimlere tâbi değildir. Şimdilik Fransada üç büyük fabrika liynitten petrol istihsal etmektedir. (Lens, Vendin ve Bethune) Cenubî Fransadaki Autun fabrikası 1935 senesinde bitümlü şistten 6.596 ton ham petrol istihsal etmiştir. Kömürden çıkarılan benzolün senevî istihsalı 74.000 tonu bulmaktadır.

Fransa tasfiyehanelerinde 1936 senesi üç ayında tasfiye edilen petrol miktarı 1.402.693 tonu bulmaktadır. Pilâna göre 1936 senesinde 5,5 milyon ton ham petrol tasfiye edilecektir. 1.402,093 ton ham petrolden 1.260.306 ton müştekat istihsal edilmiştir. Bu miktarın da 557.854 tonu mazot, 274.852 tonu hafif benzin ve 109.555 tonu ağır benzindir.

İngiltere:

Madenlerin Devletleştirilmesi:

"Yurtta Devletleştirme Cemiyeti,, Londra'daki senelik toplantısında madenlerin devletleştirilmesinin ehemmiyetini tetkik etmiş ve halka maden endüstrisinin ilerlemesi için devlet kontrolü altında bulunması lâzımgeldiğini telkin etmeğe karar vermiştir. Bu hususta alınacak, tedbirlerden bahsederken, maden emniyet kontrolörü, Emniyet komisyonluğunda bulunan adamlar kat'î surette hükümete tâbi bulunması istendiğini söylemiştir.

İngiltere maden işletmelerinde yeni teklif edilen kanun lâyihası kabul edildikten sonra büyük değişiklikler olacağı beklenmektedir. Yeni kanuna göre bütün hususî kömür arazisi devlet mülkiyetine geçecektir. Bugüne kadar kömür müstahsilleri tarafından

kömür sahaları sahiplerine işletme kirası olarak verilen para bundan sonra bankaya yatırılacak ve arazi sahipleri ancak bunun faizini almakla iktifa edeceklerdir, İcar bedeli beher "long ton,, başına 3-7 penidir, ve son senelerde yıl başına 5,22 milyon ingiliz lirası düşmektedir. Arazi sahiplerine kendi teşkilâtları vasıtasıyla icar tazminatı olarak uzun vadeli kredi şeklinde 150 milyon ingiliz lirası verilecektir. Bu kanun hükümete küçük verimsiz ocakları kapatmak veya büyük işletmelerle iştirake mecbur etmek salâhiyetini de vermektedir.

Kömür maliyet fiyatını artıran bu icar bedelinin bu suretle bertaraf edilişi maliyet fiyatlarının yükselmesine sebep imadan amele ücretlerini artırmak imkânını verecek ve bu suretle işçileri de memnun edecektir.

Kömür maliyet fiyatı:

İngilterede bir ton kömürün maliyet fiyatı faktörlerinin 1934 ve 1935 yıllarındaki temevücünü aşağıdaki cetvelden takip edebiliriz:

	1934		1935	
	şilin	peni	şilin	peni
Amele ücreti	8.	7,21	8.	6,53
Direk ve sair işletme malzemeleri	1.	5,34	1.	6,19
İdare ve sigorta	2.	6,07	2.	6,07
Arazi icarı	0.	5,86	0.	5,57
Maliyet fiyatı	13.	0,48	13.	0,57

Ocaklarda çıkarılan kömürlerden bir miktarı işçilere yakacak ihtiyaçlarını karşılansın diye çok ucuz olarak satılmaktadır. Buna tahsis edilen kömürün bir kısmı isteklerin tahmin edildiği kadar fazla olmaması yüzünden elde kalmakta ve daha yüksek fiyatla harice satılarak genel maliyet fiyatının bir az daha düşmesine sebep olmaktadır. Bu suretle yukarıda hesaplanan maliyet fiyatları 1934 için, 12 şilin 11,57 peniye 1935 için de 12 şilin 11,60 peniye düşmektedir.

Satış fiyatı, **1934 te 13 şilin 4,57 pens idi.**
1935 te 13 şilin 0,94 pens dir.

Şu halde ton başına safi temettü, 5 peniden 6,26 peniye yükselmiştir.

Maliyet fiyatının % 65 i amele ücretidir, İdare masrafları % 19,2, malzeme masrafı da % 19,6 dır,

İspanya:

Kömür buhranına karşı:

Sanayi ve ticaret nazırı gelecek kabine toplantısında kömür buhranını hafifletecek yeni bir kararname projesi teklif edecektir. Bu kararname projesi ecnebi vapurlarla yapılan kömür kaçakçılığının men'i ve İspanyol kömürünün alımsatımını idare edecek bir büro ihdasına dairdir. Bu projenin kanunlaşp tatbik edilmesi, kömür sanayiini koruyacak ve kömürden esans istihsalini teşvik edecektir.

İtalya:

Kömürden mayi mahrukat istihsalı teşebbüsleri:

İtalyada, terkibi petrol istihsalı fikri üzerinde son zamanlarda daha büyük bir ehemmiyetle durulmaktadır

Hükümet bu teşebbüslerin tatbikata geçmesi için, Romada bir büyük şirket kurmuştur. 400 milyon lireti bulacak olan şirket sermayesinin 200 milyonunu hükümet, 100 milyonunu demiryolları idaresi, 100 milyonunu da satılmağa çıkarılacak aksiyonlar temin edecektir.

Madenkömürü zuhuratı pek nadir olan İtalyanın bu hususta liynit kömüründen faydalanmak istediği şüphesizdir.

Petrol araştırmaları:

İtalya parlamentosuna, yeni yılın bütçe müzakereleri sırasında devlet petrol aramalarına dair verilen bir rapora'göre: 1935 senesinde devlet teşkilâtı tarafından Sicilya adasında ve petrol bulunması muhtemel diğer yerlerde yapılan ve mecmu derinliği 12.000 metreyi bulan sondajlar müsbet netice vermemişlerdir. 1934 senesinde yapılan sondajların daha derinlere kadar devam ettirildiği içlerinde 2.000 metreye inenler olduğu halde işletmeğe değer petrol emaresine raslanmadığı kaydedilmektedir.

İtalyada petrol araştırmalarına yine devam edilecektir.

Kömür ithalatı:

Madenkömürü ihraç eden memleketlerin yıllık istatistik cetvelleri gözden geçirilirse:

İtalyanın 1935 yılında,

Almanyadan 7 400.000 İngiltereden 3.200.000 Polonyadan 1.450.000 Hollandadan 145.000, Fransadan 63.000 ton kömür getirttiği, Amerikanın ancak iki gemi kömür gönderebildiği görülür. İtalyaya kömür ihraç eden memleketler arasında Türkiye, Rusya ve Belçika da vardır. Belçikanın İtalya ile yaptığı bir mukavele neticesinde kömür ihracatını bu sene çoğaltacağı zannedilmektedir.

Hükümet, ayrıca Çekoslovakyanın Ostran kömür havzası mümessilleri ile orijinal bir anlaşma yapmıştır: İtalyaya seyahat etmek isteyen Çekoslovakya vatandaşları, bankalarından birine yatıracakları para mukabilinde, tedarik edildikleri kıymetin % 10 u fazlasıyla bir kıymetle İtalyada demiryolu, otel ve diğer masrafları para gibi karşılayabilecek kömür ve kok bonoları alacaklardır. Bu suretle hem İtalyaya fazla seyyah gelmiş olacak hem de Çekoslovakya kömürü daha fazla satılacaktır.

Kömür araştırmaları:

İtalya kömür mevcudunu tesbit etmek ve yeni kömür araştırmaları yapmak için bir yeni müessese kurulmuş ve hemen araştırmalara başlamıştır. Kömür ariyan ve işleten hususî teşekkülleri himaye etmek, kömür zuhuratına rasgelenen yerlerin işletmeğe elverişli olup olmadığını tesbit için sondajlar yapmaktır. Müessesenin ilk verimi Toskanada işletmeğe elverişli sayılan liyinit damarlarını keşfetmekle olmuştur.

Japonya:

Genel Maden Durumu:

Japonya endüstrisi 1934 ve 1935 senelerinde silâhlanma ve Mançukodaki küçük savaş tesiri altında oldukça inkişaf etmiştir. Bilhassa endüstrinin metalürji, kimya ve mensucat sahaları büyük bir yükseliş göstermektedirler.

Metalürji endüstrisinin 1928 senesine nisbeten 1935 te ilerlemesi aşağıdaki tablodan görülmektedir,

	1928	1935
Dökme demir (Korea ve Mançuko dahildir)	1.310 t.	2.680 ton
Çelik	1.906 t.	3.950 ton
” saç	1.720 t.	2.820 ton

Çelik ve demir istihsalinin çoğalması memleketteki makine ve nakliye vasıtalarının artmasını gös erir.

Kimya endüstrisi: Kömürden ve bitümlü şistlerden mayi mahrukat çıkarılması işi de oldukça inkişaf etmektedir.

Sanayide kullanılan birçok madenlerde bakır müstesna, Japonyanın dahilî istihsalî kendi ihtiyacını temin etmemektedir:

Madenin cinsi	Ton üzerine		Dahilî istihsalinden devlet ihtiyacının temini %
	1928	1935	
Bakır	63.506	69.800	100
Kalay	3.374	7.510	6-7
Kurşun	802	1.160	12-15
Çinko	22.100	32.600	50-52
Bismut	53	62	—
Alüminyum	100	5.200	40-43

Bakır istihsalî harp ihtimalinden dolayı ihtiyat olarak depo edilmektedir. Son zamanlarda alüminyum istihsaline de büyük bir ehemmiyet verilmektedir. 1937 senesine kadar on büyük alüminyum fabrikası daha tesis edilecek ve 1938 de alüminyum senevî istihsalî 20.000 tona çıkarılacaktır. 1936 nihayetinde memleketin alüminyum ihtiyacının dahilden temin edileceği umulmaktadır.

Japonyanın petrol istihsalî genel ihtiyacın yalnız %10 unu temin etmektedir; senevî petrol ihtiyacı olan 3 milyon tondan % 87 si hariçten alınmaktadır. Petrol tasfiyehaneleri ve fabrikalarına büyük ehemmiyet verilmektedir. Şimdiden 70 tasfiyehane çalışmaktadır. Bunlardan 21 tanesi 1933-1935 senelerinde inşa edilmiştir. Bu fabrikalarda 1,6 milyon ton petrol tasfiye ve 1,3 milyon ton mayi mahrukat istihsal edilmektedir. Bu miktar memleketin ihtiyacının % 43-46 sını temin etmektedir.

Harp ihtimali yüzünden millî müdafaa müesseseleri tarafından petrol depo edilmek-

tedir. Hükümetçe yeni çıkarılan kanuna göre her petrol tüccarı asgarî 6 aylık petrol ihtiyacını stok bulundurmak mecburiyetindedir.

Kömür İstihsalı:

1935 yılında kömür istihsalı 34.905.000 tonu bulmakta ve 1934 senesinden 1.843.000 ton bir fazlalık göstermektedir.

Kanada:

Yeni Petrol Araştırmaları:

Kanadanın birçok yerlerinde yeniden petrol araştırmalarına girilmiştir. Petrol vilâyeti «Alberta»nın şimdiye kadar görmediği bir faaliyet baş göstermiş ve şimdiye kadar yapılmamış çok derin sondajlara teşebbüs edilmiştir. Bu araştırmalar neticesinde Battleview antiklinalinde yeni bir petrol yatağı keşfolunmuştur. Bu yeni ve hummalı araştırmalara sebep, çoğu Turner vadisinde olan eski kuyulardaki istihsalin gitikçe azalmağa yüz tutmasıdır. Yeni kuyuların bu eksikliği kapamak üzere olduğu anlaşılmıştır.

Altın Ocakları:

Son senelerde Kanadada birkaç yeni altın ocağı daha açılmış ve işe başlamıştır. Daha 1931 senesinde bütün Kanadada yalnız 30 altın ocağı vardı. Son dört sene içerisinde bunların sayısı 90 dan fazla çoğaldı ve 123e çıktı. Altın sahalarının genişliği birkaç küçük işletmelerin vücade gelmesine sebep olmuştur. Bu ocaklarda yapılan istatistiki araştırmalar gösteriyor ki 108 inin gündelik istihsalı 250 ton cevherden aşağıdır.. 25 ocağın da senevi saf altın istihsalı 20.000 ozdan fazladır.

Macaristan:

Son Ayların Kömür İşletmesi:

Macaristanın maden istihsallerinde umumî bir inkişaf baş göstermiştir.

1935 yılı maden istihsalinin 1929 dakinin

% 92 sini bulması, buhran yıllarının sarstığı ve bazı yerlerde büsbütün durdurduğu işletmelerin yeni baştan faaliyete girdiğine bir delil olarak öne sürülmeğe değer. Bu yılın ilk üç ayı içinde, bilhassa kömür istihsalinde, geçen yılın aynı devresine nisbeten bir parça daha inkişaf kaydedilmiştir; bu aylar içinde 2 milyon tona yakın kömür çıkarılmıştır.

Bazı trenlerin elektrikleştirilmesi gibi sebepler dahilî istihlâki azaltmış ve Çekoslovakya ile İtalyanın koyduğu yeni kayıtlar ihracata da sekte vermiştir.

Macaristan, kömür stoklarından kurtulmak için dahilî istihlâki artırmağa ve yeni sarf yerleri bulmağa çalışmaktadır.

Meksika:

Millî petrol teşekkülleri :

1925 te dünya petrol istihsalinin % 25,2 sini veren Meksika'da bu nisbet 1934 ve 1935 yıllarında % 2,5 a inmiştir. Meksika'da petrol çıkaran 16 şirketin hepsi de yabancı teşekküllerdir. Meksika hükümeti tarafından kurulan yeni millî şirket, ecnebi şirketlerin faaliyetini gündün güne durdurmakta, kendi istihsal ve tetkik sahasını gün geçtikçe artırmaktadır. Meksika kanunlarına göre, feyzanlardan muhafaza tertibatı alınmayıp ta su basmasına bırakılan arazi sahipleri mülkiyetlerini kaybederler. Bu kanun yüzünden yabancı şirketler su kenarlarındaki yerlerinin çoğunu kaybetmişler ve hükümet buralarda sondajlar yapmağa başlamıştır. Meksika ihtilâli sıralarında yabancı şirketlerin aldığı imtiyazların hükümetçe muteber bir tasdikten geçmediği meydana çıkarılan birçok yerlerde arama hakkı sakıt olmuş ve hükümetin yeni petrol faaliyeti için yeni ve hazır sahalar elde olunmuştur. Hususî teşekküllerin çalışmalarını hızlayacak kanun projeleri de hazırlanmaktadır. Meksikanın şimal ve şark hudutlarına yakın yerlerde yapılan sondajlar müsbet neticeler vermiş ve şimdiden 35 kuyu açılmıştır.

Norveç:

Kömürün terkibi petrol istihsaline doğru:

Norveç hükümeti, memleketin mayi mah-rukat ihtiyacını, petrol ithâline ziyade ma-den kömüründen ve linyitten terkibi petrol istihsali yofle temin etmek fikrindedir. Ait devlet dairelerinin bu hususta yaptığı tetkikler müsbet neticeler vermiş, uzun laboratuar tecrübelerinden sonra bu işin büyük mikyasta tatbikatına geçilmesi kararlaştırılarak bir fabrika tesisine girişilmiş, "Spitzbergen,, havzasındaki kömürün terkibi petrol istihsaline elverişli ol-duğu anlaşılmıştır: Alman ve ingiliz kömürlerin-den % 10 fazla hidrojen ihtiva eden bu kömü-rün mayileştirilmesi daha kolay olacaktır.

Polonya:

Kömür durumu:

Polonyanın madenkömürü istihsal ve ih-racatının, bu yılın ilk üç ayı içinde de azalmakta devam ettiğini istatistikler göstermektedir:

tkincikanun	Şubat	Mart
istihsal ihracat	istihsal ihracat	İstihsal ihracat
Ton	Ton	Ton
258,372 830,000	2,220,000 602,000	2,100,000 598,500

Dombrov havzasındaki 33 kömür ocağın-dan ancak 17 sini işlemekte ve evvelki 750.000 tonu yerine son aylarda ancak 450.000 tona yakın kömür çıkartabilmektedir; amele sayısı da 29.000 den 18.000 e inmiştir, ve sade bu havzada değil diğer ocaklarda da yalnız ame-leyi haftada birkaç gün çalıştırma çaresine baş-vurulmuştur. Düşürülebildiği halde kömürün maliyet fiatı % 30, ocakların varidatı art-mamış, % 40 azalmıştır.

Bu durumun sayısı pek çok olan ve ferdi sermayeler eline düşmüş bulunan ocakların nizamlı ve randmanlı işletilmemesinden ileri geldiği kaydedilmektedir.

Bu halin önüne geçmek için hükümet, elile yeni teşkilât yapılmasına ve ihracatı artırabilmek için nakil vasıtalarında ucuzluk temi-nine karar verilmiştir.

Romanya:

Petrol endüstrisinin durumu :

Romanyanın son on sene içinde petrol istihsal, ihracat ve istihlâki bu memlekette petrol endüs-trinin ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

Seneler	Istihsal	Ihracat	Dahilî Istihlâk
1926	3.241.000	1.494.000	1.070.000
1927	3.661.000	1.920.000	1.108.000
1928	4.270.000	2.350.000	1.098.000
1929	4.827.000	2.847.000	1.324.000
1930	5.744.000	3.867.000	1.253.000
1931	6.658.000	4.668.000	1.184.000
1932	7.350.000	5.166.000	1.229.000
1933	7.387.000	5.884.000	1.333.000
1934	8.473.000	6.547.000	1.411.000
1935	8.384.000	6.611.000	1.480.000

Bu cetvele bakılırsa 10 sene içerisinde dahil-deki petrol istihlâki yalnız 310.000 ton artmış, hal-buki ihracat 4,5 misli fazlalaşmıştır.

Petrol müştekatından bazılarının geçen dört yıllık ihracatı aşağıdaki cetvele geçirilmiştir:

	1932	1933	1934	1935
Asfalt	39.844	43.300	44.154	37.305
Petrol koku	148	61	1.107	12.775
Parafin	4.609	5.602	5.499	4.500

Romanyanın petrol satışında en kuvvetli ra-kibi Sovyetler Birliğidir. 1932 senesinde 6 milyon ton petrol ihraç etmişti. Aynı sene içerisinde Roman-ya ihracatı 4,7 milyon tonu geçememişti. Son seneler-de Sovyetler Birliğinde dahilî istihlâkin artması, Ro-manyanın satış durgunluğunu gidermiştir.

Başlıca petrol müstahsili şirketlerin bu yılın ilk dört ayı içinde çıkardığı petrol miktarı 1935 in aynı devresindeki istihsalden biraz fazladır. Bazı şirketlerin istihsalinde büyük bir inkişaf varsa da bazılarının faaliyetini azaltmış bulunması neticeyi pek parlak göstermemektedir:

1935 ilk dört ayında umumî istihsal, 2,549,864 tondur; 1936 nin ilk dört ayında bu miktar 2,606,244 tonu bulmuştur.

Sovyetler Birliği:

Son beş yılın petrol vaziyeti:

Sovyetler Birliğinde tatbik edilegelen endüs-

	1931	1932	1933	1934	1935
Petrol istihsali 1000 ton üzerine	22.392	21.413	21.481	24.204	25.241
Yapılan sondaj kuyuları 1000 metre üzerine	701	743	836	1.253	1.485
Petrol tasfiyesi 1000 ton üzerine	19.918	20.214	18.517	20.656	21.400
Gaz yağ istihsali 1000 ton üzerine	3.600	3.560	3.678	4.467	4.920
Petrol ve mamulâtının dahilî istihlâki 1000 ton üzerine	11.885	12.303	13.834	15.506	17.200
Petrol ihracatı 1000 ton üzerine	5.224	6.056	4.890	4.315	3.354

1931 den 1935 senesine kadar dahilî istihlâk % 44,7 çoğalmış halbuki genel petrol istihsali yalnız % 12,7 artmıştır; dahilî ihtiyaç ihracatı tahditle kapanmaktadır.

1936 senesinin geçen iki ayında Sovyetler Birliği petrol istihsali 4.191.100 tonu bulmaktadır. Bu miktar plânın % 97 sini teşkil ediyor. Geçen 1935 senesi aynı zamanda yalnız 3.724.200 ton petrol istihsal edilmişti. Sovyetler Birliği petrolünün başlıca müşterileri Almanya, Fransa, İngiltere, Japonya, İşveç, Türkiye ve İtalyadır.

Kafkasyada ve Dağıstandaki yeni sondajlara devam edilmektedir. 1603 metreyi bulan sondaj neticesinde günde 500 tona yakın petrol verebilen bir yatağa Taşlanmıştır. Yeni keşfedilen petrollerin daha fazla parafini ihtiva etmesi bunların dikkatini daha çok çekmektedir.

Baku şehrinin 80 km. cenubunda yeni keşfedilen Pirsaat petrol havzasında 20 sondaj kuyusu açılmış ve petrol elde edilmeğe başlanılmıştır. Sondaj sur'atı ayda 1079 metreyi bulmuş ve son ayda beş yerde petrol çıkarmağa girişilmiştir. Dağlar arasında bir çöl manzarası gösteren Pirsaat'de işçiler için yeni bir iskân esası hazırlanmış ve evler kalorifer, kanalizasyon ve su boruları ile teçhiz edilmiştir, iki kuyudan sondaj esnasında petrol fişkirmış ve gazla karışık bu fişkiriş saatlerce devam etmiştir. Bu mıntakanın zengin petrol mevcuduna malik olduğu tespit edilmiştir.

Üçkızıl'da yeni bir kuyu işletmeye başlamıştır. Petrol, 437 metrede sondaj yapılırken fişkırmağa başlamış ve günde 4.000 ton vermiştir. Daha yeni

tri programlan, petrol etrafındaki faaliyetlere de yeni bir hız vermiştir. Petrol endüstrisinin bu memleketteki gelişmesini aşağıdaki rakamlar göstermektedir:

olarak işletmelere sahne olan bu mmtakada yapılmakta olan diğer iki sondajın da iyi neticeler vermesi beklenmektedir. Rusyanın merkezî cumuriyetlerinden birisi olan Özbekistanın cenubunda bulunan bu mıntakanın mühim petrol rezervlerini ihtiva ettiği böylece tespit edilmiş bulunmaktadır.

Maden kömüründen yerinde gaz istihsali :

Ükranyadaki kömür ocaklarında, maden kömürü damarlarından, oldukları yerde hava gazı istihsali tecrübeleri muvaffakiyetle neticelenmektedir.

10-12 bin ton kadar kömür ihtiva ettiği tahmin edilen bir damar kısmı, toprak duvarlarla örtüldükten sonra, ocakların yakınındaki azotlu gübre fabrikasından kolaylıkla tedarik edilen oksijeni % 23 - 35 nisbetinde ihtiva eden hava, galeri ve boruların temin ettiği irtibat sayesinde damara sevkediliyor, kömür alevsiz yanmağa başlıyor ve hasıl olan gaz, bir nevi baca gibi botu tertibatile toplanabiliyor. Bu suretle, hava gazı istihsali için kömürün işletilmesine, topraktan ayrılıp ufalanmasına hiç te lüzum kalmıyor.

Sevkedilen hava, % 23 - 27 oksijen ihtiva ettiğine göre hasıl olan hava gazı da % 10 - 12 Co₂, % 23 - 27 Co, % 2 - 3 C H₄ ihtiva etmektedir. Geri kalan kısmını azot ve hidrojen teşkil etmektedir. (% N₂47, % H₂12).

Tecrübenin sonlannda toplanan gazın, ilk zamankeden çok fazla hidrojen ihtiva etmesi, dikkatini çekmiş ve bu hal ilk zamanlar yeraltı sularile temas-

ta bulunan kömürün kızması suyu tahlil etmesine atfolunmuşsa da, sevkedilen oksijenli havanın tazyiki ile hafif gazların civar tabakaları tarafından massedildiğini ve bu meyanda hidrojenin, metan gazları gibi, komşu takabaların mesame ve boşluklarına dolması oksijen şevki bitip te kömür soğuyunca ve tazyik azalınca tekrar galeriye avdet edip son ihtirak mahsullerine karışması ihtimali daha varit görülmüştür.

Oksijen sevkolunduğu günler 25 - 30.000 metre mik'abı ve ihtirakin yeni şevke ihtiyacı görül-

meden devam ettiği günler 12 - 15.000 metre mik'abı hava gazı elde edilmesi kabil olmuştur. Diğer kömür havzalarında da yapılacak olan tecrübeler böyle iyi neticeler verirse bu yıl içinde geniş mik-yasta tatbikata geçilecektir.

Başlıca madenlerin son durumu:

Sovyet Birliğinde 1936 senesinin birinci dört ayındaki kömür, dökme demir ve çelik istihsali ve aylık vasatı istihsal aşağıdaki cetveldendir. (Ton üzenine).

		2 nci kânun	Şubat	Mart	Nisan
Kömür	(Aylık)	8.972.500	8.912.500	8.657.500	8.577.500
	(Gündelik)	358.900	356.500	346.300	343.100
Dökme	(Aylık)	952.500	950.500	1.007.500	1.012.500
	(Gündelik)	38.100	38.000	40.300	40.500
Çelik	(Aylık)	1.080.000	1.062.500	1.110.000	1.142.500
	(Gündelik)	42.400	42.500	44.400	45.700

Bu tablodan görülüyor ki gündelik vasatı kömür istihsali gittikçe azalmaktadır. 1935 birinci kânunda bu vasatı 362.200 ton tutmakta idi, nisan-da ise 343.100 tona inmiş ve günde 19.100 ton azalmıştır. Nisan plânının eksikliği % 10,1 teşkil etmektedir.

Bakır, kurşun, çinko gibi maden istihsali nisbeten % 31,1 artmasına rağmen plân miktarının yalnız 91,5 ni kapatmıştır.

Mayıs 1936 kömür istihsaline gelince: vasatı gündelik istihsal bütün Sovyetler Birliği için tahminen 348.000 ton tutmakta ve plânın % 87,5 ni teşkil etmektedir.

Bu istihsalin Don havzasına düşen hissesi 224.000 ton ve plânın % 88 ini bulmaktadır.

Şili:

Bakır ihracatında fazlalık:

Valparaysodaki Alman ticaret odasının verdiği malûmata göre, Şilinin 1935 senesi bakır ihracatı 1934 ün iki misli ve 1933 e nazaran da üç misli çoğalmıştır. 1935 ihracatının göze çarpan bu artışı zecri tedbirlerin tatbikine kadar İtalyanın (büyük miktarda bakır ithal etmiş olması yüzündendir. Şilinin son aylardaki elektrolitik bakır ihracatı

vasatı olarak 15 ile 16.000 ton arasında olduğu halde, yalnız şubat ayında 29.378 tonu bulmuştur.

1935 senesi genel ihracat miktarı 194.349 tondur, 1934 ünkü ancak 95.904 tondur.

Yugoslavya:

Bakır vaziyeti :

Yugoslavyanın en eski maden ocakları, bakır ocaklarıdır. Daha geçen asırda birkaç bakır yatağında küçük mikyasta işletmeler yapılmıştı. Bu cümleden olarak Kovak muntakasında % 7 cevher ihtiva eden bakır yatakları işletilmekte idi. Banat kıyılarında büyük harbe kadar işletilen maden ocaklarının % 39 unu bakır yatakları teşkil ediyordu. Balkanlardaki karışıklıklar ve onlardan sonra umumî harp, bu çalışmaları durdurmuştur. Bugün, yalnız, bir Fransız şirketi tarafından işletilen Bor bakır madeni faaliyet halindedir. Şarkî Yugoslavyada bulunan bu ocaktan günde vasatı olarak 2500 ton cevher çıkmakta ve modern vasıta ve teknikle tasfiye edilmektedir. 1934 yılındaki saf bakır istihsal yekûnu 40.000 tonken 1935 te 50.000 tona çıkmıştır. Amerikanın fazla miktarda bakır istihsal ederek piyasanın düşmesine sebep olduğu 1933 yılında bile bu şirket aksiyon sahiplerine % 135 kâr temin etmiştir. Şirketin 1935 malî sene-

si sonunda temin etmiş bulunduğu kâr 26.000.000 Frank olarak tespit edilmiştir. Yeni işletme makineleri için 19 milyon frank sarf edilmiştir, işlemeğe başlayan yeni flotasyon fabrikası maliyet fiyatının ucuzlamasına büyük âmil olmuştur.

Şurasını açıklamak gerektir ki: Bu büyük kazanç, cevherin kolay istihsalinden değil, altın ve gümüş muhteviyatı itibanile zengin olmasından ileri gelmektedir. Cevherden çıkarılan altın ve gümüş, bütün işletme masraflarını kapatacak bir değer ve fazlalıktadır.

Yugoslavyadaki işçi ücretinin ucuzluğu ve madenin sahile yakınlığı dolayısıyla nakliyatın kolaylığını da hesaba katmak gerektir. 1936 nin ilk dört ayı içindeki istihsal yekûnu 13.142 tondur.

Bir İngiliz grubu, yeni araştırmalar yapmış, çok iyi sonuçlar almış, genişliği ve derecesi çok müsait maden damarları keşfetmiştik. Bu yataklarda altın ve gümüş nisbeti çok olan cevheri işletmek için hemen teşebbüslere girişmiş ve Yugoslavya hükümetinden imtiyaz almıştır. Yeni ocaklardan şimdilik, yılda, 40.000 ton kadar bakır ve 60 bin öz altın çıkarılacaktır. Ocakların kân şimdiden garanti edilmiştir; çünkü

işletme şartları Fransa şirketinin ocaklarında kaydedildiği kadar müsaittir. Buralarda bir ton cevherin istihsal fiyatı ancak 12,10 sterlini bulmaktadır. Halbuki Şili ve Rodezyadaki ocaklarda bu masraf, 20 sterlinden aşağı değildir.

Velusin civarında yeni bakır yatakları keşfedilmiş ve şimdiden bir kuyu faaliyete geçmiştir. Cevherin tonunda, vasatı 14 gr. altın, 230 gram bakır vardır.

Bu cesaret verici neticeler üzenine ikinci bir kuyu açılmasına girişilmiştir.

Yugoslavyanın başka madenleri :

1935 senesinde 4.375.000 ton kömür istihsal edilmiştir. 1929 senesindeki istihsal bundan 1.260.000 ton fazla idi.

Demir cevher istihsalı 220.000 tonu tutmaktadır ve 1929 yılındakinin hemen yarısına inmiştir.

Kurşun istihsalinde büyük bir artış vardır; Geçen yıl 747.000 ton olan bu miktar, 1929 senesinde ancak 210.000 tondur.

Boksit 103.000 tondan 190.000 tona, pirit 60.000 tondan 80.000 tona ve krom da 42.000 tondan 60.000 tona çıkmıştır.